

Ebelik Öğrencilerinin Doğum Korkusu Üzerine Duygusal Bulaşmanın Etkisinin İncelenmesi

Investigation of the Effect of Emotional Contagion on Midwifery Students' Fear of Childbirth

Mevlûde ÖZEL¹, Aysun EKŞİOĞLU², Esin ÇEBER TURFAN², Ummahan YÜCEL²

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, ebelik öğrencilerinin doğum korkusu üzerinde duygusal bulaşmanın etkilerini incelemektir. Araştırmaya İzmir ilinde bulunan bir üniversitenin ebelik bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturulmuştur. Veri toplamada Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği ve Duygusal Bulaşma Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler ve bağımsız gruplarda t testi analizi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularında vajinal doğum tercih edenlerde, doğum yaptıranlarda ve doğum yaptırmayı sevenlerde korku puanları daha düşük iken, ebelik uygulamaları dışında doğum sahnesi izleyip kaygısı yüksek olanlarda, doğumdan korkanlarda korku puanları daha yüksektir. Duygusal Bulaş ölçeği puanları ise uygulamaları dışında izlediği doğumlardan kaygılananlarda, sosyal çevresinden olumsuz aktarımlar olduğunu belirtenlerde ve doğumdan korkanlarda daha yüksektir (p<0,05). Ebelik öğrencilerinin doğum korkusuna yönelik eğitimlerin artırılması, duygusal bulaşmaya karşı farkındalık kazandırılması ve başa çıkma yöntemlerinin öğretilmesi hem kendileri hem de hizmet sundukları kadınlar açısından önemlidir. Özellikle öğrencilere, staj dönemlerinde ve eğitim sürecinin stresli aşamalarında sosyal destek sağlanması faydalı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Doğum Korkusu, Ebelik, Duygusal Bulaşma

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effects of midwifery students on the fear of childbirth and the role of emotional contagion in this process. The participants in the research consisted of students enrolled in the midwifery department of a university in Izmir, Turkey. The Pregnancy-Related Anxiety Scale and the Emotional Contagion Scale were used for data collection. Descriptive statistical methods and independent samples t-tests were employed for data analysis. The findings indicated that fear scores were lower in those who preferred vaginal birth, those who had given birth, and those who enjoyed giving birth, while anxiety scores were higher in individuals who, outside of midwifery practices, observed childbirth scenes and experienced anxiety, and those who feared childbirth (p<0.05). Emotional contagion scale scores were also higher in individuals who expressed anxiety about childbirth scenes observed outside of their practices, those who reported negative transmissions from their social environment, and those who feared childbirth (p<0.05). Increasing education on childbirth fear for midwifery students, raising awareness of emotional contagion, and teaching coping strategies are essential for both themselves and the women they serve. Providing social support to students, especially during internship periods and stressful stages of the educational process, can be beneficial.

Keywords: Tocolofobia, Midwifery, Emotional Contagion

Önemli Noktalar/ Highlights

- *Doğum korkusu ve duygusal bulaşma, doğuma ilişkin duygu ve algılarının çevresel deneyim ve sosyal etkileşim yoluyla şekillendiği, ebelik bakımını doğrudan etkileyen psikososyal bir süreçtir.
- *Ebelik öğrencilerinde doğum korkusunun yaygın olduğu ve edinilmiş deneyimlere bağlı duygusal bulaşma düzeyi ile anlamlı ilişki gösterdiği belirlenmiştir.
- *Duygusal bulaşma düzeyi arttıkça doğuma yönelik olumsuz algılar artmaktadır.
- *Sonuçlar, ebelik eğitiminde doğum korkusunu azaltmaya yönelik yapılandırılmış eğitim programları ile psikososyal destek girişimlerinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

*The study was approved by the Medical Research Ethics Committee of Ege University (Decision No: 23-2T/24, Date: 14.02.2023).

¹Ebe, Yüksek Lisans Öğrencisi, Mevlûde ÖZEL, Ebelik, Ödemiş Devlet Hastanesi, mevludeozel12@gmail.com ORCID: 0000-0002-0101-8873

² Doc.Dr. Aysun EKŞİOĞLU, Ebelik, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, aysun.basgun@ege.edu.tr , ORCID: 0000-0002-8769-3289

²Prof.Dr. Esin ÇEBER TURFAN, Ebelik, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, esin.ceber@ege.edu.tr , ORCID: 0000-0003-2505-4913

² Doc.Dr. Ummahan YÜCEL, Ebelik, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, ummahan.yucel@ege.edu.tr, ORCID:0000-0003-3531-8644

İletişim / Corresponding Author:
e-posta/e-mail:

Aysun Ekşioğlu
aysun.basgun@ege.edu.tr

Geliş Tarihi / Received: 26.03.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 20.06.2025

GİRİŞ

Duygusal bulaşma, duyguların veya ruh halinin sözel olmayan yüz ifadeleri, ses tonu ve diğer iletişim biçimleri aracılığıyla bir bireyden diğerine aktarılmasını ifade etmektedir (1). Kişiler arasında etkileşim meydana geldikten sonra ortaya çıkan duygusal bulaşma, sosyal etkileşimlerin önemli bir bileşeni olarak kabul edilir ve grup içinde paylaşılan duygular aracılığı ile kişinin deneyimine katkıda bulunur (2-4). Birçok farklı grupta duygusal bulaşma ile stres, tükenmişlik düzeyi ve iletişim gibi konular arasındaki ilişki incelenmiştir (1,5,6). Demirkaya ve Sönmez (2020) tarafından yapılan bir çalışmada hemşirelerde orta düzeyde duygusal bulaşma yaşandığı ve eğitim, medeni durum, çalışma yılına göre anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir (1). Limon (2019) tarafından tıbbi sekreterlerle yapılan bir çalışmada ise yüksek düzeyde duygusal bulaşmanın, iş motivasyonunu etkilediği belirlenmiş, olumsuz duygular ağırlıklı olmak üzere olumlu duyguların bulaşabildiğine dikkat çekilmiştir (5). Amer ve arkadaşlarının (2022) COVID-19 salgınının ilk dalgasında yaptığı çalışmada, duygusal bulaşmanın en sık görülen biçiminin korku olduğu ve bunun bireylerin ruh sağlığını etkilediği belirlenmiştir (6).

Doğum sevgi, huzur, sevinç ve hüznün gibi pek çok duyguyu barındırır ancak bu süreçteki en önemli duygulardan biri de korkudur (7,8). Doğum korkusu yalnızca gebelerde olmayıp gebelik öncesi dönemde hem erkeklerde hem de kadınlarda görülmektedir (8). Doğum korkusu tokofobi olarak adlandırılmakta, birincil ve ikincil tokofobi olarak iki başlığa ayrılmaktadır. Birincil tokofobi, gebelik ve doğum deneyimi öncesindeki doğum korkusudur. İkincil tokofobi ise daha önce doğumu deneyimleyen kadınlardaki doğum korkusudur (9). Yapılan bazı çalışmalar sağlık alanında eğitim gören öğrencilerde doğum izlemenin doğum korkusunu etkilediğini vurgulamaktadır. Kapısız ve ark. (2017) tarafından yapılan çalışmada öğrenciler doğum ve kadın sağlığı dersinin uygulaması sırasında katıldıkları doğumların, doğuma

yönelik korkularını arttırdığını ifade etmiştir(10). Doğum korkusu sezaryen doğuma yönelmede etkilidir (11,12). Öcal ve ark. (2021) tarafından tıp öğrencileri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin %44,5'i sezaryen tercih etmelerinin nedeninin normal doğumdan korkmaları olduğunu ifade etmiştir(13). Sunay ve ark. (2021) tarafından ebelik öğrencilerinin doğum korkularına yönelik yapılan çalışmada ebelik öğrencilerinin orta düzeyde doğum korkularının olduğu belirlenmiştir (14). Doğum korkusu, ebelik öğrencilerinin mesleki gelişimi üzerinde önemli bir faktör olabilir. Bu korku, öğrencilerin gebelik ve doğum süreçlerine yönelik olumsuz duygusal tepkiler geliştirmelerine neden olabilir ve bu da mesleki tatminlerini etkileyebilir. Ebelik öğrencileri doğuma ilişkin duyguları doğrudan gözlemleyip deneyimledikleri için, duygusal bulaşma bu süreçte önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle korku gibi olumsuz duyguların edinimi, ebelik öğrencileri arasında aktarımı, hem eğitim sürecini hem de gelecekte verecekleri bakımın kalitesini olumsuz etkileyebilir. Ebelik öğrencilerinin doğuma yönelik korkularının olması kadınların doğum korkuları ile baş etmelerinde destek olmaları gerektiğinde yetersiz kalmalarına ve sempati duymalarına neden olabilir (15,16). Kadınların doğum korkusu ile baş etmelerinde ebeler ve ebelik öğrencileri etkili olmaktadır (17,18). Ancak öğrencilerin korku duyması kadınların güveninin azalmasına ve daha fazla korkmasına neden olabilir (16,17).

Bu bağlamda doğum korkusu yaşayan ebelik öğrencilerinde bu korkunun duygusal bulaşma yoluyla nasıl aktarıldığını belirlemek, ebelik eğitimi süreçlerinde hangi alanların desteklenmesi gerektiğine dair önemli ipuçları sunabilecektir (18,19). Bu çalışmanın amacı, ebelik öğrencilerinin doğum korkusu üzerinde duygusal bulaşmanın etkisini incelemektir. Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki hipotezlere yanıt aranmıştır:

H0: Öğrencilerin duygusal bulaşma düzeyleri doğum korkusu üzerinde etkili değildir.

H1: Öğrencilerin duygusal bulaşma düzeyleri doğum korkusu üzerinde etkilidir.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Tipi

Bu araştırma kesitsel tasarımda yürütülmüştür.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini İzmir ilinde bulunan bir üniversitenin ebelik bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur (N=445). Araştırmanın evrene genellenebilmesi ve örnek temsiliyeti açısından %5 hata payı, %50 görülme sıklığı ve %95 güven aralığı alınarak Epi Info 7.2 programı ile yapılan hesaplama sonucunda minimum örnek büyüklüğü 207 kişi olarak belirlenmiştir. Ancak evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş, 409 kişi çalışmaya katılım sağlamıştır (Katılım oranı: %92).

Araştırmanın dahil etme kriterleri; 18 yaş ve üzeri olma, ebelik öğrencisi olma, araştırmaya katılmaya gönüllü olma ve doğum deneyimi olmamasıdır. Devamsız olan öğrenciler çalışmaya alınmamış (n=21), formları eksik dolduran öğrenciler (n=15) ise analizlere dahil edilmemiştir.

Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmanın bağımlı değişkenini Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği puanı oluştururken; bağımsız değişkenleri, Duygusal Bulaşma Ölçeği puanı ile tanımlayıcı bilgi formunda yer alan yaş, sınıf, mezun olduğu lise, gelir düzeyi algısı, çalışma durumu gibi sosyodemografik özellikler ve doğuma ilişkin görüşler oluşturmaktadır.

Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi ve Araçları

Araştırma verileri 15 Nisan-Mayıs 2023 tarihleri arasında yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır.

Tanımlayıcı Bilgi Formu: Bu form araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Sosyodemografik özellikler (yaş, en uzun süre yaşanan yer, gelir durumu, okunulan sınıf), doğum algısı, tercih ettiği doğum şekli,

kendisinin doğduğu doğum şeklini içeren sorulardan oluşmaktadır.

Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği:

Stoll ve arkadaşları (2016) tarafından kadınların doğumla ilgili duygusal durumlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır (20). Türkçe uyarlaması Uçar ve Timur Taşhan (2018) tarafından yapılan ölçek, genç kadın ve erkeklerin doğum korkusuna en çok neden olabilecek doğum ağrısı, ağrıyla baş edememe, doğumda gelişebilecek komplikasyonlar ve kalıcı hasarların oluşmasına karşın gelişebilecek korkularını ele almaktadır (16). Bu çalışmada Kadınlar için Kadın Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (KGÖ-DKÖ) formu kullanılmıştır. On maddeden oluşan ölçekte her bir madde altılı likert tipte yanıt içermekte, 1'den 6'ya kadar numaralandırılmaktadır. Ölçeğin kesme değeri bulunmamakta olup, en düşük 10, en yüksek 60 puan alınabilmektedir. Ölçek puanı ile korku düzeyi arasında doğru orantılı bir ilişki söz konusudur. Ölçeğin kadın formu için Cronbach's alfa iç tutarlık kat sayısı; Stoll ve arkadaşları (2016) 0,81, Uçar ve Taşhan (2018) 0,89 olarak bulmuştur (16). Bu çalışmada Cronbach alfa katsayısı 0,93 olarak elde edilmiştir.

Duygusal Bulaşma Ölçeği: Doherty (1997) tarafından geliştirilen, Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Akın ve ark. (2015) tarafından yapılan ölçek kişilerin mutluluk, sevgi, kaygı, korku vb. duygularının duygusal bulaşmaya ne kadar duyarlı olduğunu değerlendirmeyi amaçlamaktadır (2,21). Ölçek 15 maddeden oluşmakta; seçenekler 1=Hiçbir zaman'dan, 5=Her zaman'a doğru sıralanmaktadır. Ortalamaların 1'e yaklaşması düşük, 5'e yaklaşması ise yüksek duygusal bulaşmanın olduğunu ifade eder. Ters maddesi bulunmayan ölçekten en yüksek 75 ve en düşük 15 puan alınabilmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı Doherty (1997)'nin çalışmasında 0,90, Akın ve ark.

(2015) çalışmasında 0,75 olarak tespit edilmiştir (21). Bu çalışmada Cronbach alfa katsayısı 0,82 olarak elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde IBM SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 25 Paket programı kullanılmıştır. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel analizler (sayı (n), yüzde (%), ortalama (ort), standart sapma (SS)) ile Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisi bağımsız gruplarda t testi ile değerlendirilmiştir. Ayrıca, doğum korkusu ile duygusal bulaşma arasındaki ilişkiyi

belirlemek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma Helsinki Bildirgesi'ne uygun olarak yürütülmüştür. Bir Üniversitenin Tıbbi Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 23-2T/24 karar no'su ile 14.02.2023 tarihinde onaylanmıştır. Ölçek formlarının kullanım izni sorumlu araştırmacılardan alınmıştır. Verilerin toplanmasına yönelik çalışmaya katılan tüm öğrencilerden yazılı bilgilendirilmiş gönüllü onam formu edinilmiştir.

BULGULAR

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması $20,354 \pm 1,24$ 'tür (minimum:19, maksimum:24). Öğrencilerin büyük çoğunluğu çekirdek ailede yaşamakta olup aile gelirlerinin giderlerinden az olduğunu belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri (n=409)

Sosyo-demografik özellikler	n	%
Yaş Grup		
20 yaş altı	119	29,1
20 ve üzeri	290	70,9
Sınıf		
1.sınıf	100	24,4
2.sınıf	110	26,9
3.sınıf	115	28,1
4.sınıf	84	20,5
Aile tipi		
Çekirdek aile	359	87,8
Geniş aile	50	12,2
Çalışma durumu		
Çalışan	29	7,1
Çalışmayan	380	92,9
Gelir düzeyi		
Gelir giderden az	250	61,1
Gelir gidere denk	71	17,4
Gelir giderden fazla	88	21,5

Tablo 1. (Devamı)

Mezun olduğu lise		
Anadolu/Fen Lisesi	369	90,2
Sağlık Meslek Lisesi	19	4,6
Düz lise	22	5,2

Tablo 2. Ölçekten Alınan Puanların Güvenilirlik Analizleri (n=409)

Ölçekler	Madde sayısı	Cronbach Alfa değeri	Ort+SS
Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği	10	0,93	$35,89 \pm 11,56$ (Min:12, Max:60)
Duygusal Bulaşma Ölçeği	15	0,82	$44,98 \pm 6,61$ (Min:23, Max:60)

Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği Cronbach Alfa katsayısı 0,93; Duygusal Bulaşma Ölçeği katsayısı 0,82 olarak elde edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 3. Değişkenlere göre ölçek puanlarının karşılaştırılması (n=409)

Değişken	n	GÖDKÖ	t/p	DBÖ	t/p
Öğrencinin doğum tercihi					
Vajinal	350 (85,6)	35,03±11,30	t:-3,534	44,91±6,65	t: 0,170
Sezaryen	59 (14,4)	40,69±11,92	p<0,001*	44,27±7,38	p: 0,500
Doğum yaptırdınız mı?					
Evet	100 (24,4)	33,52±10,86	t:-2,329	45,69±6,64	t:1,482
Hayır	309 (75,6)	36,59±11,68	p:0,020*	44,53±6,77	p:0,136
Doğum yaptırmayı sevme					
Evet	310 (75,8)	34,67±11,23	t:-3,696	45,05±6,89	t:1,227
Hayır	99 (24,2)	39,55±11,81	p<0,001*	44,09±6,27	p:0,221
Uygulama/staj dışında doğum izledi mi?					
Evet	335(81,9)	35,72±11,70	t:-0,473	44,95±6,71	t:0,884
Hayır	74(18,1)	36,43±10,87	p:0,636	44,17±6,95	p:0,377
Uygulama/staj dışı doğum izledikten sonra kaygınız arttı mı?					
Evet	170	39,19±11,36	t:5,850	45,80±6,33	t:2,393
Hayır	165	32,08±10,94	p<0,001*	44,06±7,01	p:0,017*
Sosyal çevresinden doğum yapma konusunda olumsuz aktarım oldu mu?					
Evet	154 (37,7)	35,71±11,40	t:-0,179	46,05±6,49	t:2,829
Hayır	255 (62,3)	35,92±11,65	p:0,858	44,09±6,81	p:0,003*
Doğumdan korkma					
Evet	219 (53,5)	41,60±10,47	t:12,798	45,70±6,71	t:2,869
Hayır	190 (46,5)	29,21±8,88	p<0,001*	43,79±6,67	p:0,003*

*p< 0,05, **p< 0,001, t: Student's t-testi ile hesaplanan t değeri; GÖDKÖ (Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği); DBÖ (Duygusal Bulaşma Ölçeği)

Öğrencilerin doğum tercihi %86 civarında vajinal doğum yönündedir. Doğum yaptırmayı isteyenler %75,8 iken, öğrencilerin %24,4'ü doğum yaptırdığını ifade etmiştir. Uygulama ya da stajları dışında %81,9'u doğum izlemiş, en yüksek oranda sosyal medyadan izlediğini belirtmiştir. Öğrencilerin %37,7'si sosyal çevrelerinden doğuma ilişkin olumsuz aktarımlardan etkilendiğini vurgulamıştır. Yaklaşık yarısından fazlası ise doğum yapmaktan korktuğunu belirtmiştir (Tablo 3).

Ebelik öğrencilerinin doğum korkusu ölçeği ve duygusal bulaşma ölçeği puanları

bazı değişkenlerle karşılaştırılmış olup, Tablo 3'te veriler sunulmuştur. Gebelik öncesi doğum korkusu ölçeği öğrencinin tercih ettiği doğum şekli, doğum yaptırma durumu, doğum yaptırmayı sevme durumu, uygulama/stajlar dışında doğum izlemiş olma sonrası kaygısının artması ve doğumdan korkma durumu ile anlamlı bir ilişki göstermiştir (p<0,05). Duygusal bulaşma ölçeği ise uygulama/stajlar dışında doğum izlemiş olma sonrası kaygısının artması, sosyal çevresinden doğum yapma konusunda olumsuz aktarım olması ve doğumdan korkması durumu ile anlamlı bir ilişki göstermiştir (p<0,05).

Tablo 4. Kadın Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği ile Duygusal Bulaşma Ölçeği puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi

Değişken	n	r	p
GÖDKÖ	409	0,213**	p<0,001*
DBÖ			

*p< 0,001, **Pearson Korelasyon Analizi, GÖDKÖ (Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği); DBÖ (Duygusal Bulaşma Ölçeği)

Kadın Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği ile Duygusal Bulaşma Ölçeği puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda puanlar

arasında istatistiksel yönden pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir (r:0,213, p<0,005) (Tablo 4).

TARTIŞMA

Doğuma yönelik algıların kuşaktan kuşağa nasıl aktarıldığının ve bireyler üzerindeki etkisinin belirlenmesi önemlidir. Kadınların doğurganlık dönemindeki inanç ve tutumlarını anlamak ve bunlara yanıt vermek, uluslararası doğum politikalarının önemli bir odak noktasıdır (17). Bu çalışmanın amacı ebelik öğrencilerinin doğum korkusunun duygusal bulaşmadan ne düzeyde etkilendiğini belirlemektir. Kişinin deneyimlediği olumsuz doğum, doğum korkusunun en önemli nedenlerindedir (9,18). Ebelik öğrencileri doğumda bulunmaları nedeniyle olumsuz doğumu kendileri yaşamasa da olumsuz doğum deneyimini gözlemlemekte veya çevrelerinden duymaktadırlar. Çalışmada her dört öğrenciden üçünün doğum yaptırmaya istekli olduğu, öğrencilerin %24,4'ünün ise aktif doğum yaptırdığı görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin uygulama ya da stajları dışında %81,9'unun doğum izlediği, bunun hem korku ölçeği hem de duygusal bulaşma ölçeğinden alınan puanlar ile anlamlı bir sonuç gösterdiği bulunmuştur. Yapılan bazı çalışmalar duygusal bulaşmanın olumsuz duyguları daha fazla etkilediğini işaret etmektedir. Trautmann ve ark. (2018) film öncesi ve sonrasında kaygı, kalp atış hızı ve tükürük kortizol düzeyleri ile duygusal bulaşma durumunu inceledikleri çalışmalarında katılımcılara travmatik ve nötr içerikli film izletmişler; travmatik film sonrası olumsuz duyguların arttığı; bunun kalp hızı, kortizol seviyesi ve duygusal bulaşma ölçeği ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir (19). Bu çalışmada öğrenciler uygulama dışında doğumu en yüksek oranda medyadan izlediklerini belirtmişlerdir. Stoll ve ark. (2014) Kanada'daki üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmalarında doğumu medyadan öğrenenlerin doğum korkusunun daha yüksek olduğu ve bu öğrencilerin sezaryen tercih etme olasılığının diğer öğrencilerden neredeyse 2 kat fazla olduğu tespit edilmiştir (20). Luce ve ark.'ı gebe kalmadan önce, kişinin hayal gücünün medya tarafından beslendiğini; çığlık atma, ağlama ve tıbbileştirilmiş bir doğum sahnesinin akılda

kalacağına değinmiştir (22). Çalışmalar olumlu ve olumsuz duyguların aktarımlar yoluyla bulaştığını göstermiş olmakla birlikte(19-22), sosyal medyanın doğumla ilgili kaygıları artırdığı ve olumsuz bir imajın oluşmasına katkıda bulunduğu söylenebilir.

Çalışmamızda öğrencilerin yaklaşık yarısının sosyal çevrelerinden doğum ile ilgili olumsuz aktarımlar edindiği ve bundan olumsuz etkilendikleri görülmektedir. Toplumda kadınların gebelik ve doğumla ilgili deneyimleri çok boyutlu olup, sevinç ve memnuniyetten endişe ve korkuya kadar farklı türlü duyguları içerebilmektedir (7). Travmatik doğum deneyimlerine dayalı olumsuz anlatımlar, kuşaklararası aktarım yoluyla diğer kadınların doğum algılarını ve deneyimlerini etkileyebilir (23). Bu bağlamda ebelik öğrencilerinin, sosyal çevrelerinden önceki olumsuz doğum deneyimlerine ilişkin anlatımları içselleştirmiş olmaları olasıdır.

Duygusal bulaşma ölçeği ile doğum korkusuna sahip olma arasındaki anlamlı ilişki, bu tür anlatımların öğrencilerin algılarını ve tercihlerini olumsuz etkileyebileceğini düşündürmektedir. Literatürde duygusal bulaşmanın doğum korkusuna ilişkin etkisini ortaya koyan literatür oldukça sınırlıdır. Ancak farklı meslek gruplarıyla yapılan bazı çalışmalar duygusal bulaşmanın kişilerin korku düzeylerini etkileyebileceğine dair kanıt sunmaktadır. Limon (2019) tarafından tıbbi sekreterlerle yapılan çalışmada, olumsuz duyguların bulaşmasının yüksek olduğu ve kadınların duygusal bulaşmadan daha fazla etkilendiği saptanmıştır (5). Mayo ve ark. (2023) ise kişiler arası etkileşimi iyi olan ve olumlu duygusal bulaşma düzeyi yüksek olan kişilerde, hastalık sürecinden duyulan kaygının daha az olduğuna dikkat çekmiştir(24).

Çalışmamızda doğum yaptırmayan öğrencilerin, doğum yaptıranlara kıyasla korku puanları daha yüksek elde edilmiştir ($P<0,05$). Literatürde bu konuda farklı sonuçlara rastlanmaktadır. Kapısız ve ark. (2017) stajlarda doğum izleyen öğrencilerin

doğum korkularının arttığını bildirmiştir (10). Ancak Kışla ve ark. (2023) öğrencilerin doğuma aktif katılımı ile doğum korkusu arasında anlamlı bir ilişki saptamamıştır (25). Benzer şekilde Avcıbay Vurgeç ve ark. (2021) ile Güleç (2020), doğum eğitimi alma ya da doğum gözleme ile doğum korkusu arasında anlamlı bir fark olmadığını bildirmiştir (15,26). Öğrencilerin doğumdan korkmalarının nedenleri bireysel farklılıklar gösterebileceği gibi, tüm sınıfları kapsayan bir çalışma olması bu sonucu etkilemiş olabilir. Daha alt sınıflardaki öğrencilerde bilgi eksikliğine bağlı kaygı artarken, doğum yaptırma deneyimi az olanlar bilinmeyenle karşılaşma, kendi beceri ve yeteneklerine ilişkin güvensizlik ve heyecan nedeniyle endişe yaşayabilirler.

Çalışmamızda öğrencilerin yarısından fazlasının doğumdan korktuğu ve doğum korkusu ile duygusal bulaşma arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu bulgu, çalışmanın ana hipotezini desteklemekte ve başkalarının deneyimlerine dayalı duygusal edinimlerin, bireyin kendi doğum korkusunu artırabileceğini göstermektedir. Özellikle ebelik öğrencileri gibi doğum ortamında sık bulunan bireylerde, deneyimsel aktarım yoluyla gelişen korkuların doğum tercihlerini etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, duygusal

bulaşma sadece bireysel bir duygu durumu değil, klinik uygulamalarda göz önünde bulundurulması gereken önemli bir değişken olarak ele alınmalıdır.

Çalışmada kendisi için sezaryen doğumu tercih eden öğrencilerde korku puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu literatürle uyumludur. Žigić Antić ve ark. (2019), öğrencilerin %25,9'unun doğum korkusu olduğunu, fiziksel ve sosyal kaygıların doğum korkusu ile ilişkili olduğunu belirlemiştir (27). Kışla ve ark. (2023) tarafından yapılan çalışmada ebelik öğrencilerinin doğuma katılmasıyla gebelik öncesi doğum korkusu ölçeği arasında bir ilişki bulunamamış ancak doğum endişesi olan ve sezaryen tercih eden öğrencilerin doğum korkusunun daha fazla olduğu saptanmıştır (25). Güleç (2020)'in çalışmasında da sezaryen doğum ve epiduralle doğum tercih edenlerin doğum korku düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (26). Gagnon'un yürüttüğü nitel bir çalışmada ise kadınların doğum algılarını annelerinin deneyimleriyle karşılaştırdıkları ve katılımcıların büyük bir bölümünün anneleriyle benzer algıları sürdürdüğü bildirilmiştir (28). Bu bulgular, gebelik ve doğuma ilişkin aktarılan anı ve anlatımların, bireyin doğum algısını ve tercihlerini şekillendirebileceğini düşündürmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma, ebelik öğrencileri arasında doğum korkusunun duygusal bulaşma yoluyla aktarılabilmesine dair önemli kanıtlar sunmaktadır. Özellikle çevresel sosyal aktarımlar ve uygulama dışında doğum izlemiş olma öğrencilerin doğum kaygısını olumsuz etkilemektedir. Duygusal bulaşmanın yanı sıra öğrencinin kendi doğum tercihinin, doğum yaptırma durumunun ve doğum yaptırmayı sevmesinin öğrencilerin doğum korkusu üzerinde belirleyici bir rol oynadığı tespit edilmiştir. Ebelik öğrencilerinin doğum korkusuna yönelik eğitimlerin artırılması, duygusal bulaşmaya karşı farkındalık kazandırılması ve başa çıkma yöntemlerinin öğretilmesi önemlidir. Özellikle öğrencilere, staj dönemlerinde ve

eğitim sürecinin stresli aşamalarında sosyal destek sağlanması faydalı olabilir. Ayrıca üreme çağındaki bireylerin doğum ile ilgili bilgileri sosyal medya gibi yanıltıcı kaynaklar yerine doğru kaynaklardan alması sağlanmalıdır. Üreme çağındaki bireylere yönelik doğum korkusuyla baş etme yöntemleri ve duygusal bulaşmaya karşı farkındalık eğitimlerinin verilmesi önerilebilir.

Sınırlılıklar

Araştırmanın örneklemini yalnızca bir üniversitenin ebelik bölümü öğrencileri oluşturduğundan, sonuçların genellenebilirliği sınırlıdır. Farklı üniversitelerden veya sağlık eğitimi veren

diğer bölümlerden öğrencilerle yapılacak çalışmalardan farklı sonuçlar elde edilebilir.

Teşekkür

Araştırma verilerinin toplanmasında konuya ilgi gösteren ve sorulara içtenlikle yanıt veren tüm ebelik öğrencilerine teşekkür ederiz.

Finansman

Bu araştırma dışarıdan fon almamıştır

Yazarların katkıları

MÖ; araştırma fikrinin oluşturulması, kavramsallaştırma, metodoloji, veri toplama, azma – orijinal taslak, yazma – inceleme,

düzenleme.

AE; kavramsallaştırma, metodoloji, analiz, yazma – inceleme, düzenleme, denetim.
UY; veri toplama, yazma – inceleme, düzenleme.

EÇT; kavramsallaştırma, yazma – inceleme, denetim

Veri ve Materyallerin Ulaşılabilirliği

Mevcut çalışma sırasında kullanılan veya analiz edilen veri seti, makul bir talep üzerine ilgili yazardan temin edilebilir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKLAR

1. Demirkaya F, Sönmez B. Bir kamu hastanesinde çalışan hemşirelerin duygusal bulaşma düzeylerinin belirlenmesi. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi. 2020;8(3):802-813. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.744189>
2. Doherty RW. The emotional contagion scale: a measure of individual differences. *J Nonverbal Behav.* 1997;21(2):131-154. <https://doi.org/10.1023/A:1024956003661>
3. Juszkievicz A, Lachowicz-Tabaczek K, Wróbel M. Self-esteem, gender, and emotional contagion: what predicts people's proneness to catch the feelings of others? *Pers Individ Dif.* 2020;157:109803. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.109803>
4. West T, Mendes WB. Affect contagion: physiologic covariation and linkage offer insight into socially shared thoughts, emotions, and experiences. *Adv Exp Soc Psychol.* 2023;67:73-129. <https://doi.org/10.1016/bs.aesp.2022.11.002>
5. Limon S. Sağlık kuruluşlarında duygusal bulaşma ve iş motivasyonu: tıbbi sekreterler üzerinde bir uygulama. *BIFD.* 2019;2(2):224-241.
6. Amer SA, Abd-Ellatif EE, Hughes P, Al-Enazi HMG, Al-Hasan A, Amer MA, et al. Emotional contagion scale and mental health status during the first wave of COVID-19 pandemic: national assessment. *Clin Pract Epidemiol Ment Health.* 2022;18:e174501792208200. <https://doi.org/10.2174/17450179-v18-e2208200>
7. Wigert H, Nilsson C, Dencker A, Begley C, Jangsten E, Sparud Lundin C, et al. Women's experiences of fear of childbirth: a metasynthesis of qualitative studies. *Int J Qual Stud Health Well-being.* 2020;15(1):1704484. <https://doi.org/10.1080/17482631.2019.1704484>
8. Gür EY, Özer BU, Apay SE. Çocuksuz bireylerde gebelik öncesi doğum korkusu: Tanımlayıcı-kesitsel çalışma. *Türkiye Klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2021;7(2):412-419. <https://doi.org/10.5336/healthsci.2021-85383>
9. Gökçek Aİ. Önemli bir sorun olan doğum korkusu ve ebelik bakımı. *KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2022;3(1):93-104.
10. Kapisız Ö, Karaca A, Özkan FS, Savaş HG. Hemşirelik öğrencilerinin doğum algısı. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi.* 2017;7(3):156-160.
11. Horasanlı JE, Demirbaş N. Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin doğum tercihlerini etkileyen faktörler ve doğum eylemine bakış açıları. *Bozok Tıp Dergisi.* 2020;10(4):47-54. <https://doi.org/10.16919/bozoktip.605729>
12. Aydoğdu SG, Uzun B, Özsoy Ü. Ebelik öğrencilerinin normal vajinal doğum yapma konusundaki görüşleri. *Androloji Bülteni.* 2018;20:78-84. <https://doi.org/10.24898/tandro.2018.20082>
13. Öcal Z, Kaya MS, Bayroğlu F. Tıp fakültesi öğrencilerinin normal doğum ve sezaryen doğum hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Türkiye Sağlık Araştırmaları Dergisi.* 2021;3(1):1-19.
14. Sunay Z, Altıparmak S, Okyay EK, Yılmaz AN, Uçar T. The effect of midwifery students' coping styles and moods on childbirth fear prior to pregnancy. *Int J Caring Sci.* 2021;14(3):1801-1810.
15. Avcıbay BV, Köroğlu CO, Yağmurluklu SB, Sürücü ŞG. Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin gebelik öncesi doğum korkularını etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *DEUHFED.* 2021;14(4):413-422. <https://doi.org/10.46483/deuhfed.895696>
16. Uçar T, Taşhan S. Gebelik öncesi doğum korkusu ölçeğinin Türkçe uyarlaması: kadın ve erkeklerde geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Acibadem Univ Sağlık Bilim Derg.* 2018;9(3):289-296. <https://doi.org/10.31067/0.2018.43>
17. Haines HM, Rubertsson C, Pallant JF, Hildingsson I. The influence of women's fear, attitudes and beliefs of childbirth on mode and experience of birth. *BMC Pregnancy Childbirth.* 2012;12(1):55. <https://doi.org/10.1186/1471-2393-12-55>
18. Kanbur A, Koç Ö. Gebelerde doğum korkusu düzeyi ve ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi.* 2023;13(1):188-195. <https://doi.org/10.31020/mutfd.1162395>
19. Trautmann S, Reineboth M, Trikojat K, Richter J, Hagenaaers MA, Kanske P, et al. Susceptibility to others' emotions moderates immediate self-reported and biological stress responses to witnessing trauma. *Behav Res Ther.* 2018;110:55-63. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2018.09.001>
20. Stoll K, Hall W, Janssen P, Carty E. Why are young Canadians afraid of birth? A survey study of childbirth fear and birth preferences among Canadian University students. *Midwifery.* 2014;30(2):220-226. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2013.07.017>
21. Akın A, Uysal R, Akın Ü. Duygusal bulaşma ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliği. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 2015;3(2):97-104. <https://doi.org/10.18506/anemon.28290>
22. Luce A, Cash M, Hundley V, Cheyne H, Van Teijlingen E, Angell C. Is it realistic? The portrayal of pregnancy and childbirth in the media. *BMC Pregnancy Childbirth.* 2016;16:1-10. <https://doi.org/10.1186/s12884-016-0827-x>
23. Kuipers YJ, Thomson G, Goberna-Tricas J, Zurera A, Hresanová E, Temesgenová N, et al. The social conception of space of birth narrated by women with negative and traumatic birth experiences. *Women Birth.* 2023;36(1):e78-e85. <https://doi.org/10.1016/j.wombi.2022.04.013>

24. Mayo O, Horesh D, Korisky A, Milstein N, Zadok E, Tomashin A, et al. I feel you: prepandemic physiological synchrony and emotional contagion during COVID-19. *Emotion*. 2023;23(3):753-763. <https://doi.org/10.1037/emo0001122>
25. Kışla B, Kılınç D, Çakmak N, Yüksel E, Oran NT. Doğum eylemine katılmış olmak ebelik öğrencilerinin doğum korkusu düzeylerini etkiler mi? *BAUN Sağlık Bil Derg*. 2023;12(3):560-570. <https://doi.org/10.53424/balikesirsbd.794388>
26. Güleç D. Hemşirelik öğrencilerinde doğum ve ebeveynliğe hazırlık dersinin doğum korkusu ve travmatik doğum algısına etkisi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*. 2020;10(3):423-428. <https://doi.org/10.5961/jhes.2020.402>
27. Žigić Antić L, Nakić Radoš S, Jokić-Begić N. Are non-pregnant women afraid of childbirth? Prevalence and predictors of fear of childbirth in students. *J Psychosom Obstet Gynaecol*. 2019;40(3):226-231. <https://doi.org/10.1080/0167482X.2018.1470162>
28. Gagnon RA. Longitudinal study of women's representations and experiences of pregnancy and childbirth. *Midwifery*. 2021;103:103101. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2021.103101>
29. Ferrara E, Yang Z. Measuring emotional contagion in social media. *PLoS One*. 2015;10(11):e0142390. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0142390>